

Velikani, ki žlampajo plin

Ali ste vedeli, da ste narejeni iz zvezdnega prahu? Res je, vsi mi in tudi Zemlja smo iz zvezdnega prahu! Skoraj vse na Zemlji je iz snovi, ki so nastale v središčih zvezd. Vse, kar ni nastalo v zvezdah, pa je iz enakih snovi kot zvezde – tak primer sta plinasta velikana Jupiter in Saturn. Ko izveste, da planeti nastanejo iz snovi, ki ostane okoli nastajajočih zvezd, postane to smiselno!

Ko se globoko v oblaku plina in kozmičnega prahu rodi zvezda, se preostala snov zbere v disku okoli nje (podobno kot Saturnovi obroči). Majhna kamnita zrna v disku se zaletavajo, včasih tudi zlepijo skupaj in na ta način rastejo večja in večja telesa. Tako se rodijo planeti.

Več ko planet pritegne nase snovi, večji zraste. Toda planeti so zelo packasti jedci. Ko plinasti planeti velikani žlampajo plin, ga srkajo iz diska v dolgih trakovih ali tokovih. Skoraj nemogoče je videti, kako nastajajo planeti, ker jih plin in prah iz diska skrivata pred našim pogledom. Toda s pomočjo velikanskega, močnega novega teleskopa imenovanega ALMA so astronomi opazili plinaste tokove, ki tečejo skozi disk, v katerem okoli mlade zvezde nastajajo planeti! Ker je v njem več kot en tok, sklepajo, da se tam verjetno rojeva cela gruča plinastih velikanov!

COOL FACT

Ali ste vedeli, da ima naše osončje štiri plinaste velikane? Vsi se nahajajo v 'zunanjem' delu Osončja, onstran Marsa. To so Jupiter, Saturn, Uran in Neptun. Jupiter je največji; vanj bi lahko spravili več kot 1.300 Zemelj!

